

MAAELUMINISTEERIUM

Faktileht, 2021. aasta 9 kuud

Põllumajanduse, kalanduse, toiduainetööstuse (k.a joogitööstus) tegevusalad

Allikad: Statistikaamet, Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet, Euroopa Komisjoni DG AGRI ja DG Energy, Eesti Konjunktuuriinstituut, Maaeluministeerium, Eesti Pank

Koostajad: Marje Mäger ja Katre Kirt

Avaldatud 09.12.2021

Sisukord

Vajutage huvi pakkuvale pealkirjale.

Tootmine

Hinnad

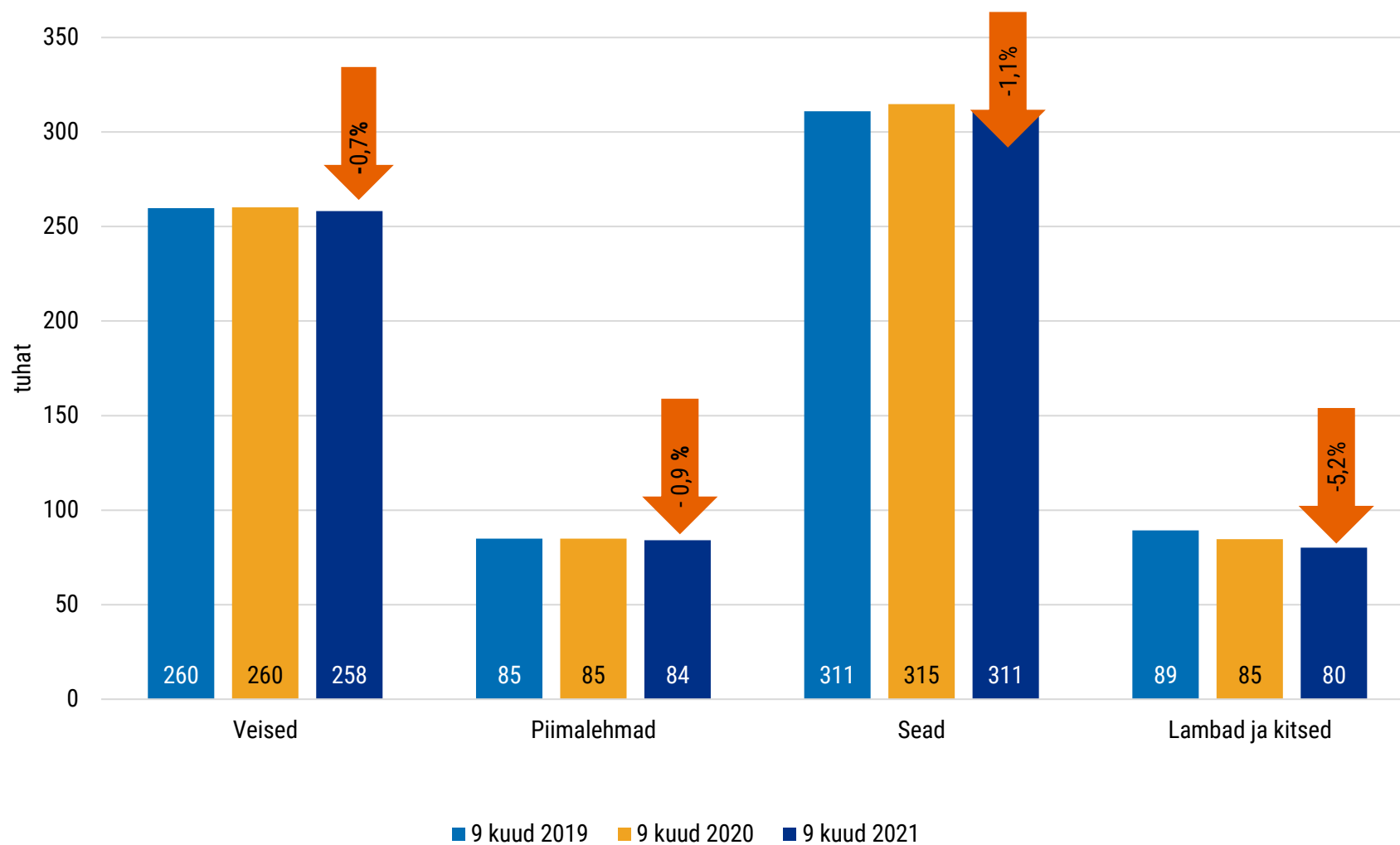
Majandusnäitajad

Väliskaubandus

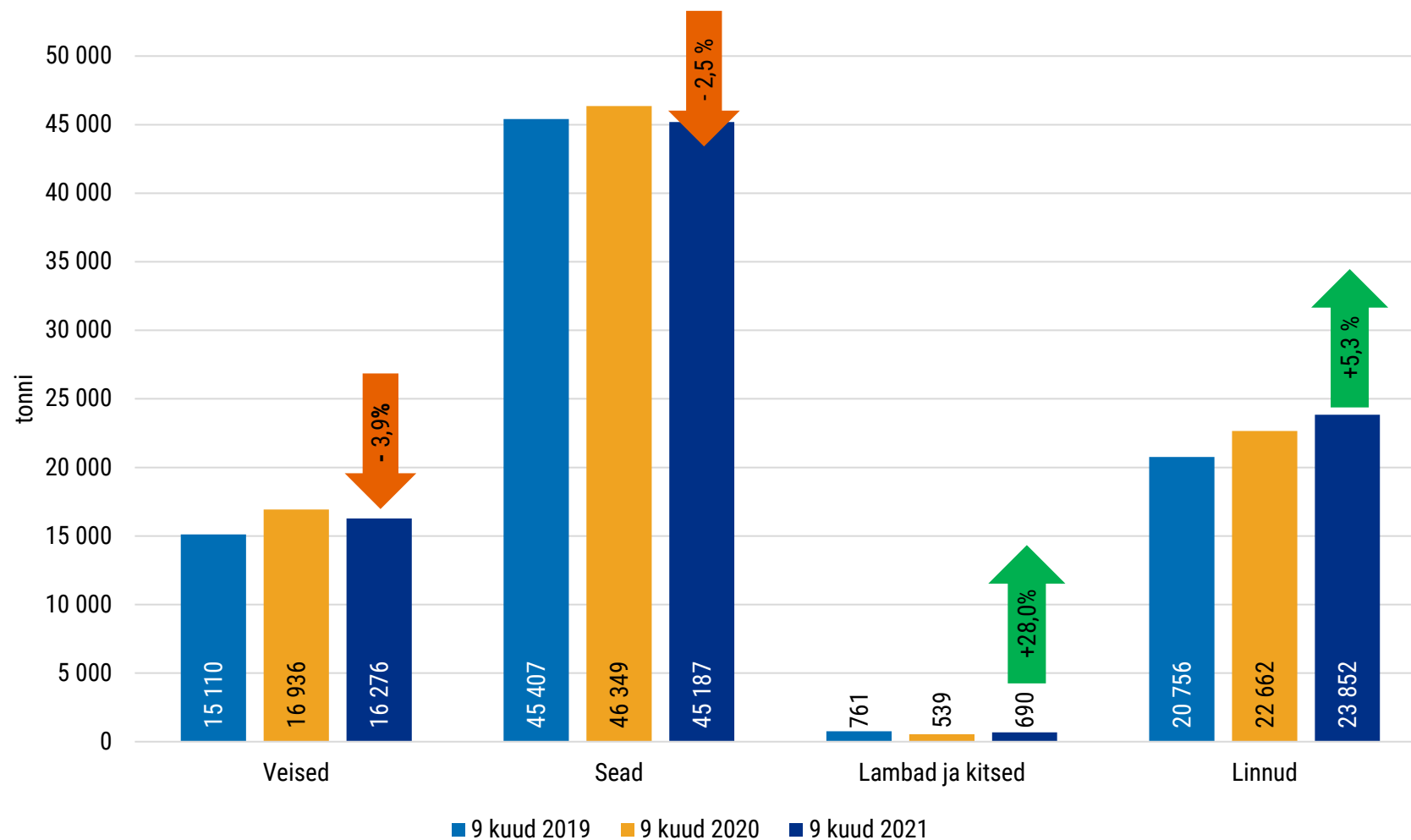
Toetused

Tootmine

Loomade arv 30. september ja arvu muutus 30.09.2021 vs 30.09.2020

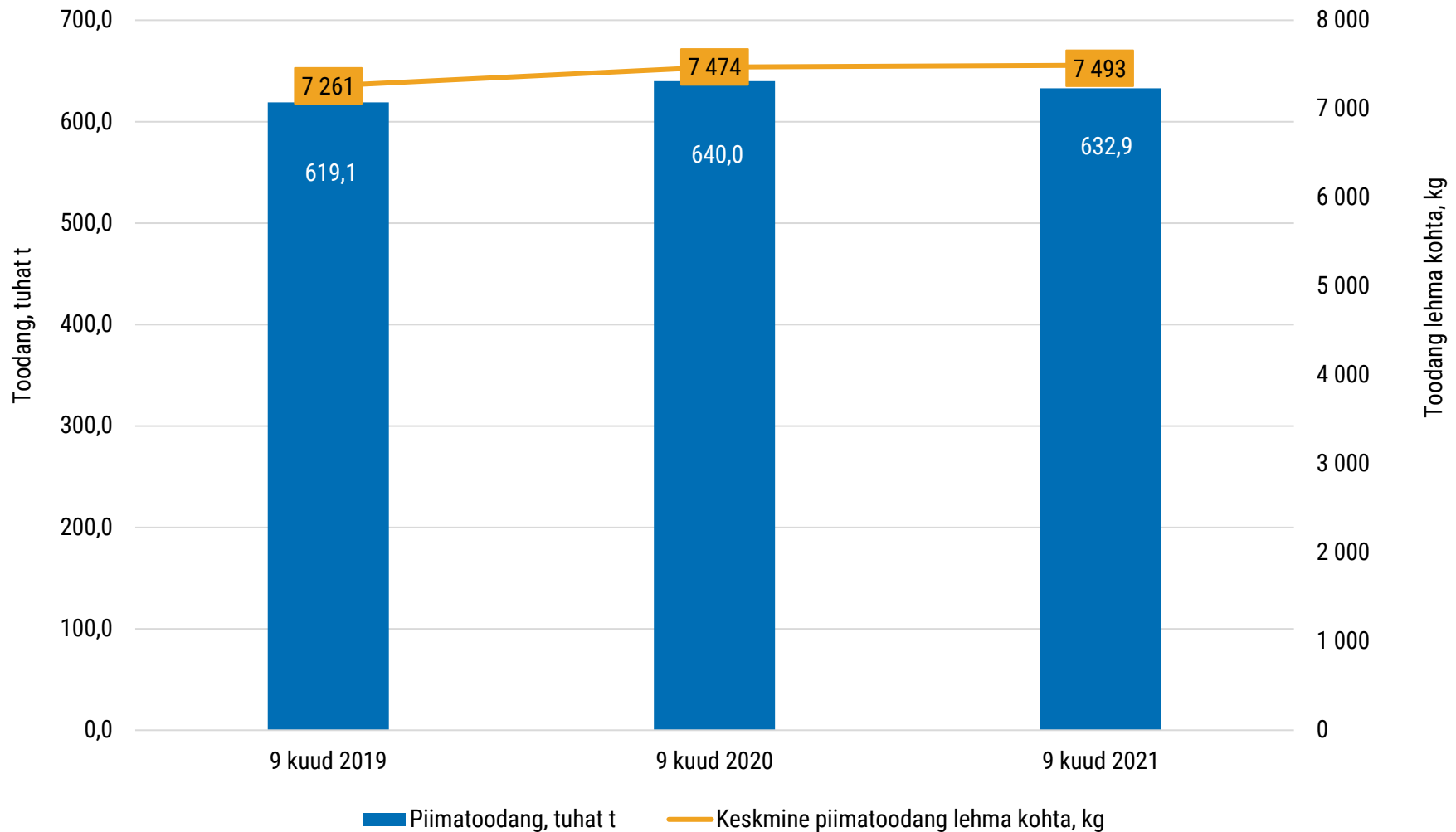

Tapaloomade eluskaal ja eluskaalu muutus 9 kuud 2021 vs 9 kuud 2020

Allikas: Statistikaamet

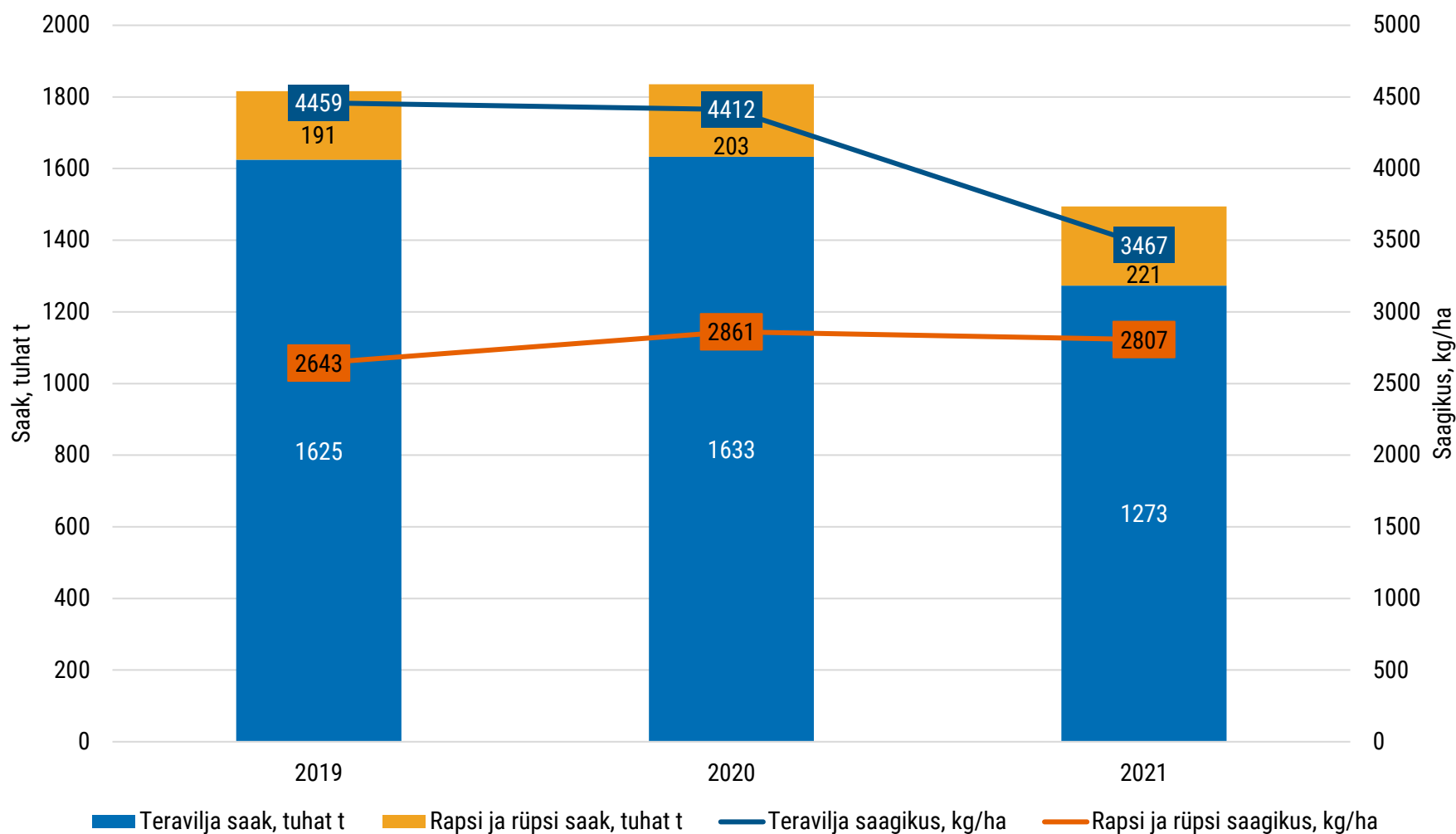
Piimatoodang ja keskmine piimatoodang lehma kohta

Allikas: Statistikaamet

2021. aasta 9 kuu piimatoodang oli 1,1% väiksem võrreldes eelmise aasta sama perioodiga, mis tulenes piimalehmade arvukuse langusest (-1,3%). Samal ajal piimalehmade keskmine produktiivsus suurenes 0,3%.

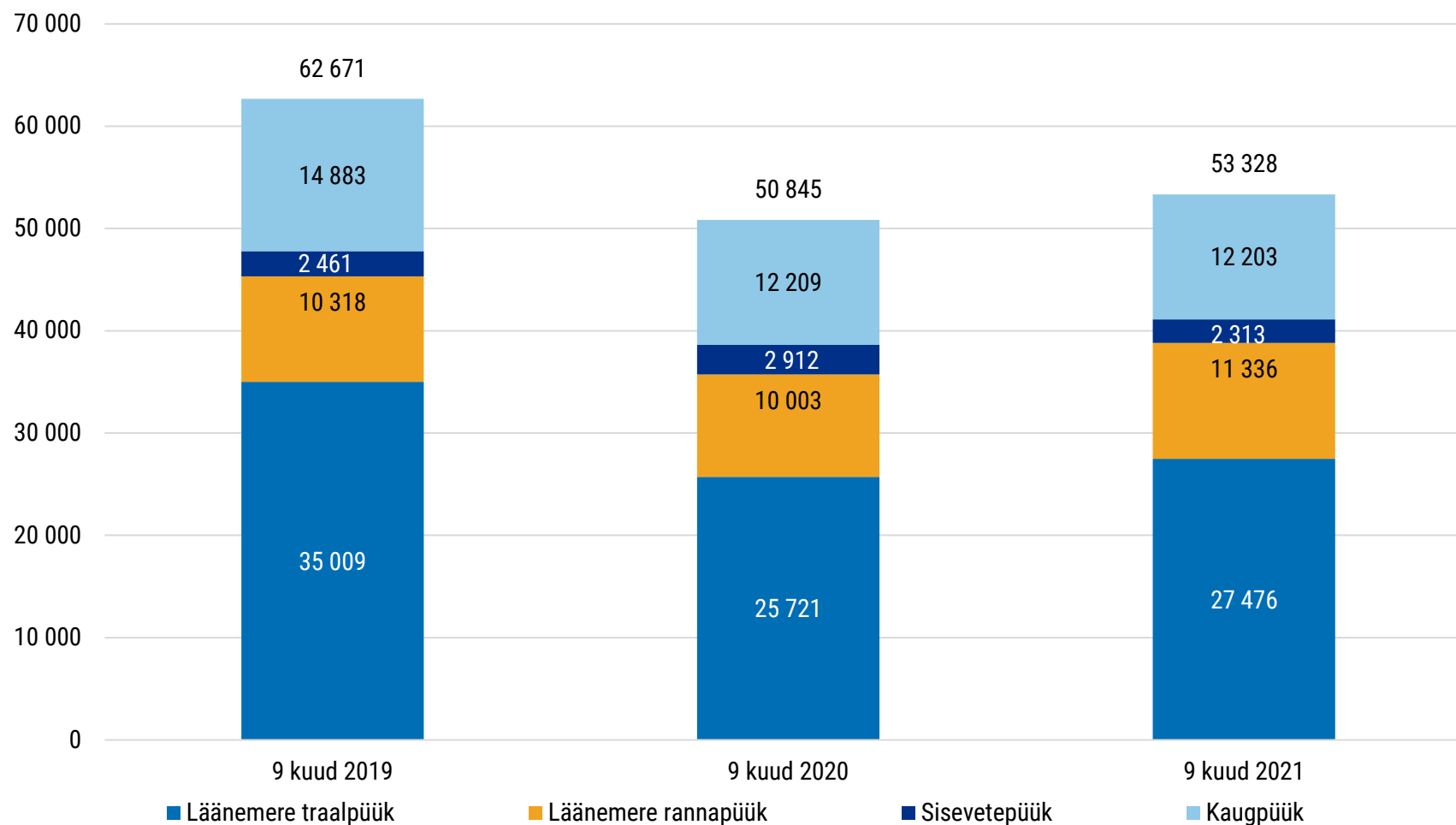
Teravilja, rapsi ja rüpsi saak (tuhat t) ja saagikus(kg/ha)

Allikas: Statistikaamet

2021. aasta teravilja saak jäi küll viiendiku võrra madalamaks eelmise aasta rekordsaagist, kuid oli siiski viimase viie aasta keskmise tasemel. Rapsi saak oli rekordiline, mis tulenes kasvupinna suurenemisest, samal ajal saagikus jäi pisut väiksemaks kui eelmisel aastal.

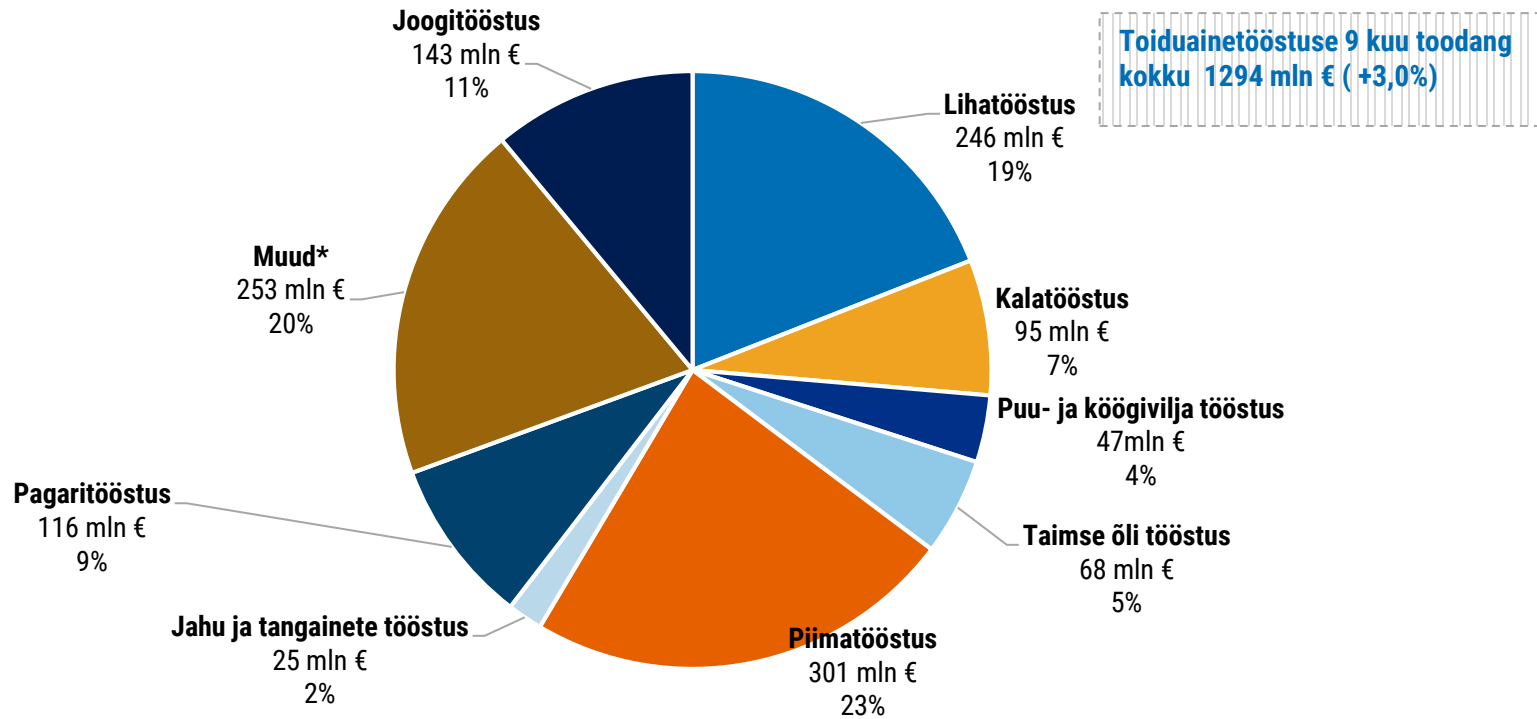
Kalapüügi kogused, tonni

Allikas: Põllumajandus- ja Toiduamet

Ilmastikutingimused Läänemeral on olnud 2021. aastal soodsamad võrreldes eelneva aasta sama perioodiga, mis peegeldub ka suurenenud püüginumbrites. Läänemere traalpüügi 9 kuu püügikogus suurenes 7% ning Läänemere rannapüük 13%, kaugpüük jäi eelmise aasta tasemele. Vähenes vaid sisevetepüük (-21%). Kokku suurenes püügikogus 2021. aasta 9 kuuga 5% (+ 2483 t).

Toiduainetööstuse toodang 9 kuud 2021

*- sh valmis loomasööda tootmine

Allikas: Statistikaamet

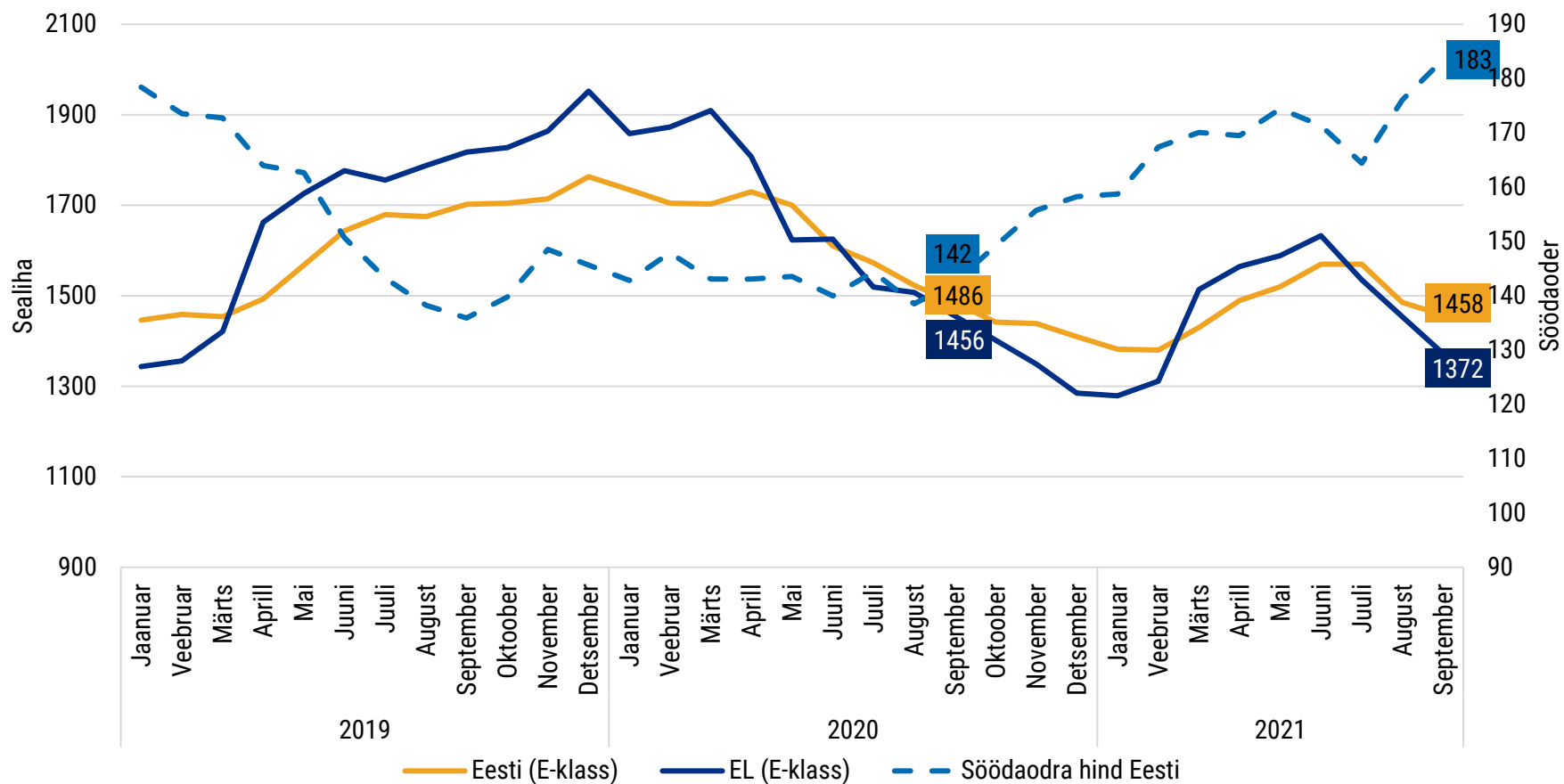
Toiduainetööstuse tegevusalade toodangu 2021. aasta 9 kuu kogumaht pisut suurenes (+3%).

Toodang suurenes joogi, pagari ja kalatööstuses, mis tulenes eeskätt madalast võrdlusbaasist. Kuid vähenes jahu ja tangainete, taimse õli ja lihatoodete tootmine.

Suurima osa andsid piima- (23%) ja lihatööstus (19%).

Hinnad

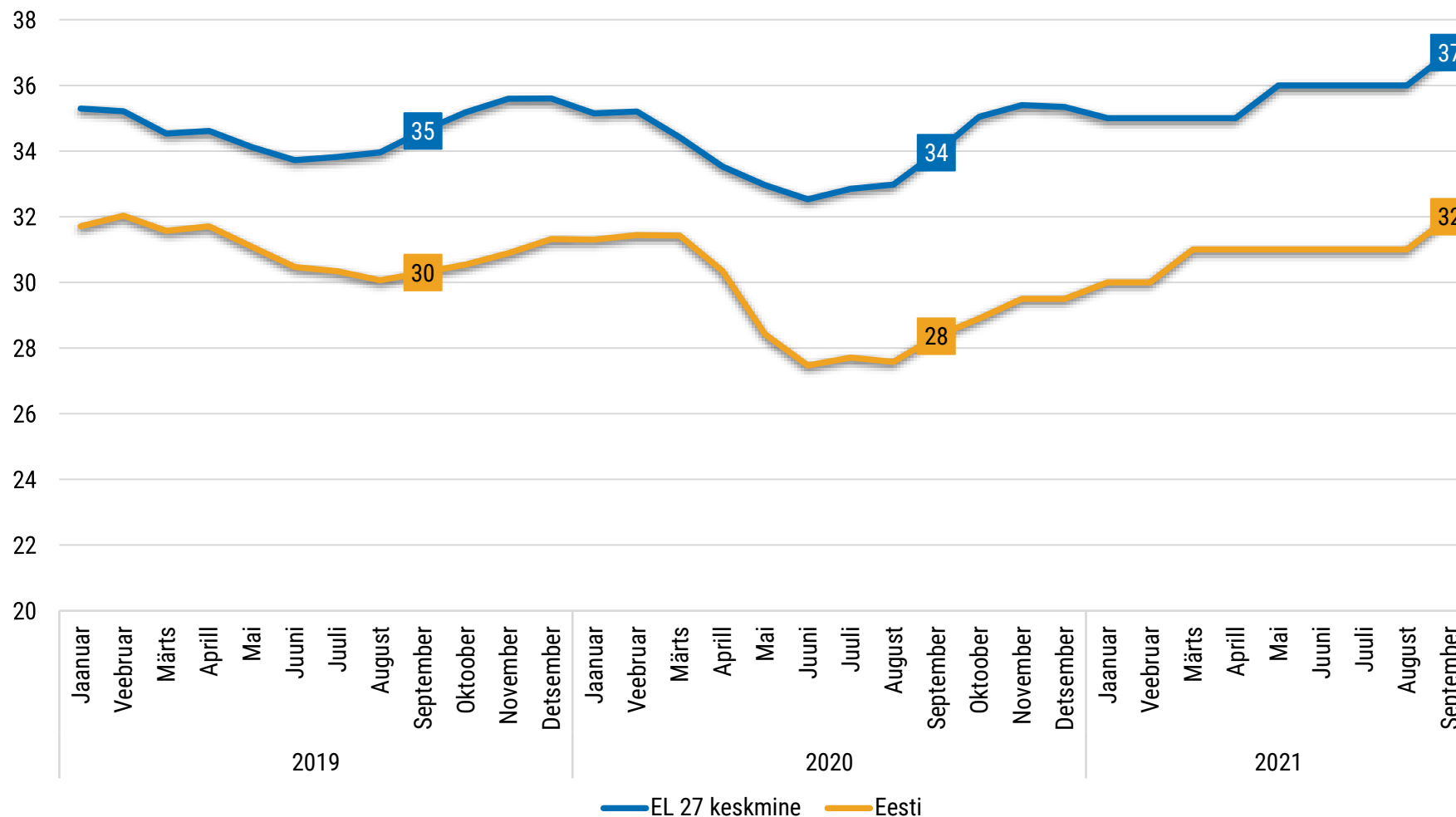
Sealiha ja söödaadra kokkuostuhind, €/t

Allikas: Euroopa Komisjon, Eesti Konjunkturiinstituut

Pärast eelmise aasta kõrget taset 2020. aasta märtsis, hakkas sealiha hind langema, 2021. aasta alguses pöördus hinnakõver tasasele tõusule, kuid aasta teises pooles hakkas taas langema. Samal ajal söödaadra hind on olnud 2020. aasta III kvartali lõpust tõusutrendis.

Piima kokkostuhind Eestis ja EL 27-s, €/100 kg

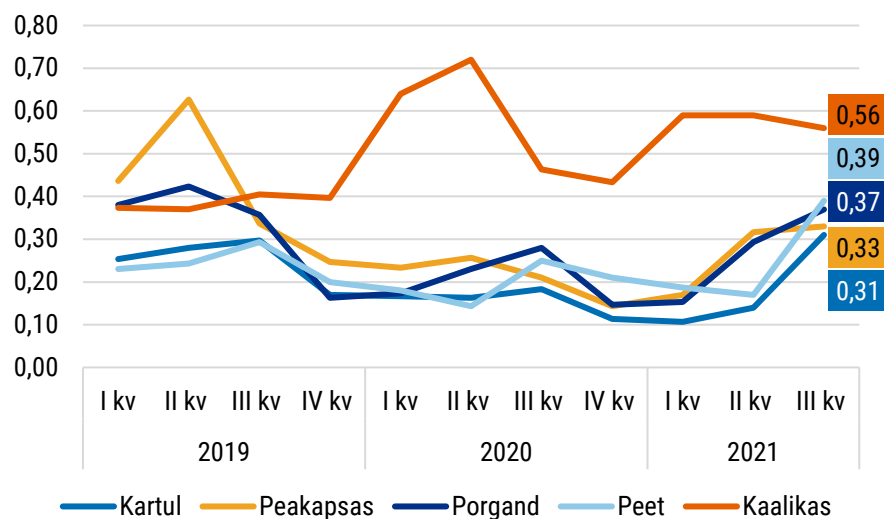

Allikas: Statistikaamet, Euroopa Komisjoni DG AGRI

Piimaturgu mõjutavate kriiside korral langeb Eesti keskmine piima kokkuostuhind ELi keskmisest rohkem. Nii oli ka 2020. aasta kevadel Covid-19 viiruse leviku tõkestamiseks võetud meetmetest põhjustatud hinnalangus Eestis ELi keskmisest sügavam. Alates 2020. aasta teisest poolest hakkas piima kokkuostuhind tõusma ja 2021. aasta septembri lõpuks on ületanud koroonakriisi eelsele taseme.

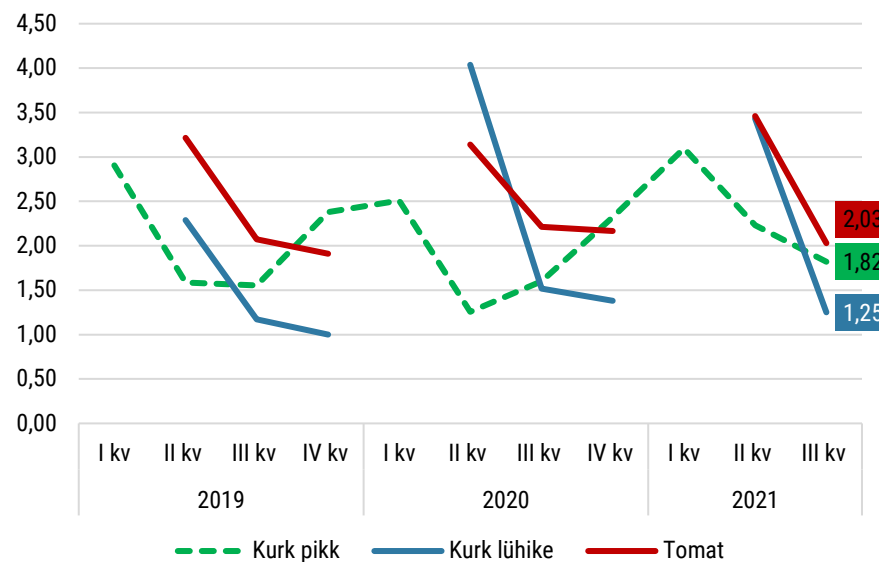
Vaatamata paranenud turuolukorrale on ELi ja Eesti hindade vahe püsib.

Köögvilja ja kartuli keskmised tootjahinnad, €/kg

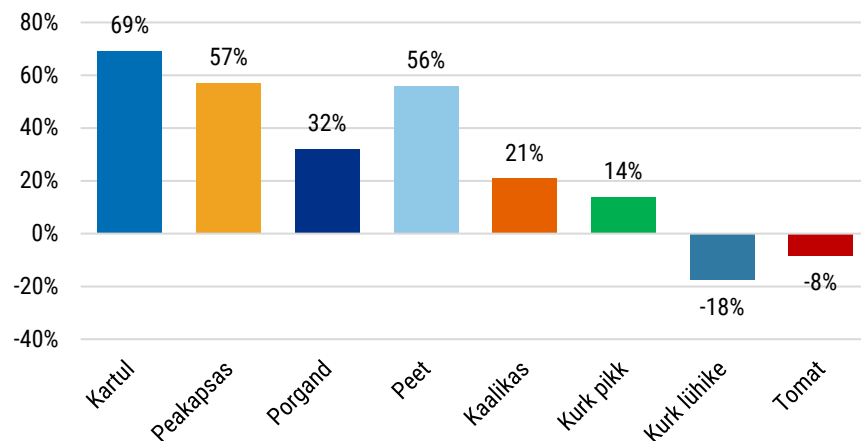

Allikas: Eesti Konjunkturiinstituut

Kurgi ja tomati keskmised tootjahinnad, €/kg

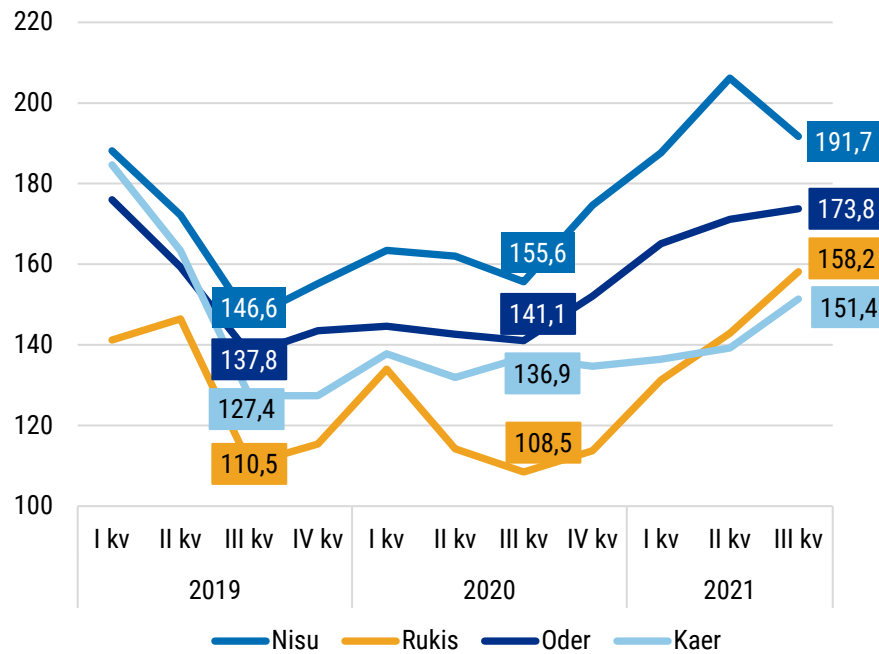
Muutus III kv 2021 vs III kv 2020

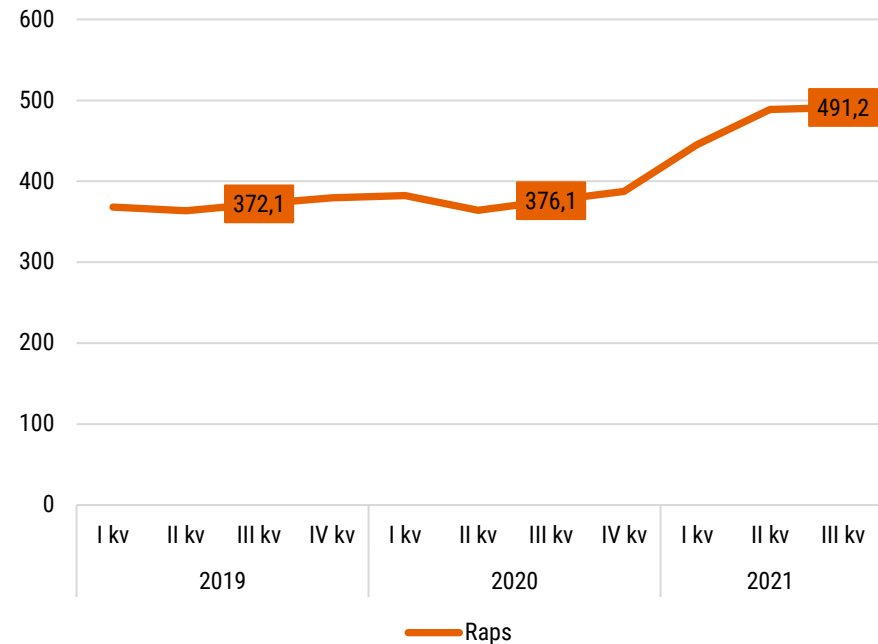
Sarnaselt maailmaturul toimuvaga on Eestis köögivilja hind kõikum, sõltudes nii saagist kui ka kõrvalturgudel toimuvast, kuna kohalikule tootangule pakuvad konkurentsi ka importtooted.

Kartuli hinna langustrend, mis algas 2019. aasta lõpust ja mida süvendas ka HoReCa sektori nõudluse vähenemine koroonapiirangute ajal, 2021. aasta II kvartalis peatus ja pöördus tõusule, mis jätkus ka III kv.

Teravilja hind Eestis, €/t

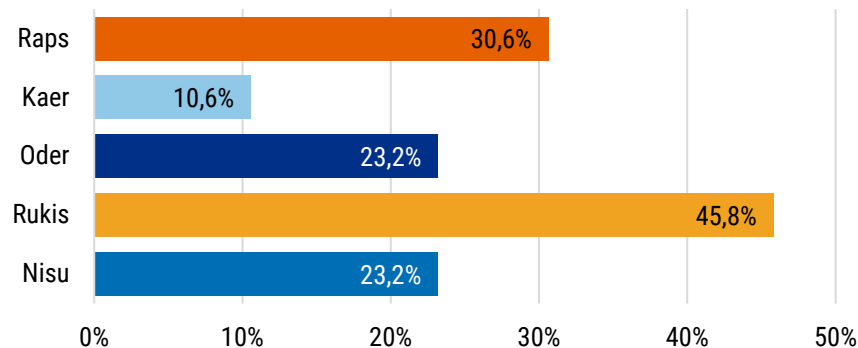

Rapsi hind Eestis, €/t

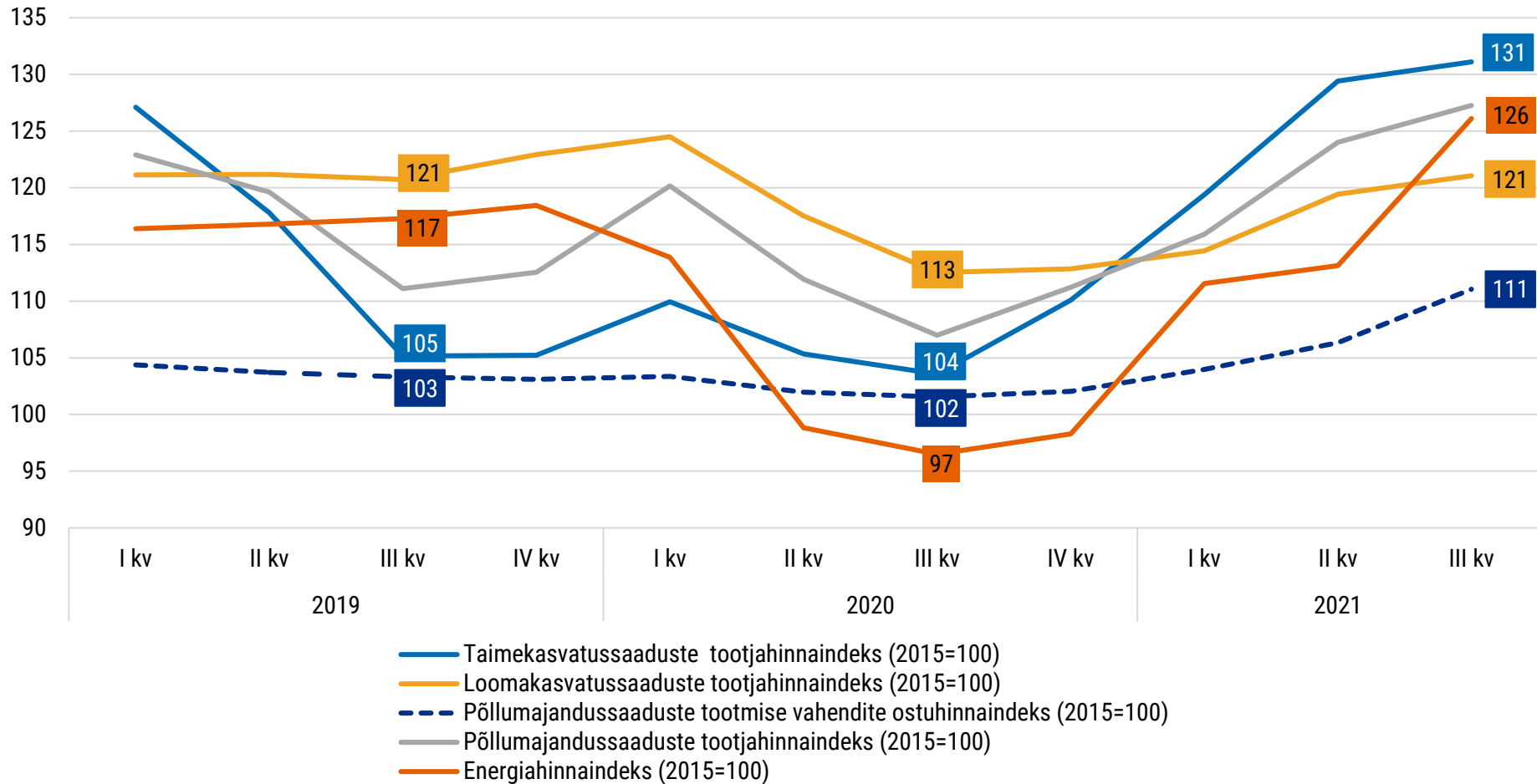
Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut

Muutus III kv 2021 vs III kv 2020

Teravilja hinnad nii maailmas kui ka Eestis on 2021. aastal olnud kõrged ning tõusutrendis. Hindasid iseloomustab ka suur muutlikkus. Hinnatõusu põhjuseid on mitmeid – kuiva ja kuuma tõttu nisu toodangu langus USA-s ja Kanadas, lõppvarude vähenemine eksportivates riikides, Venemaa kaubanduspoliitika, suur nõudlus maailmaturul (eriti Hiinas). Märkimisväärselt on tõusnud ka rapsi hind suure nõudluse, Kanada rapsi toodangu vähenemise ning maailmavarude vähenemise tõttu.

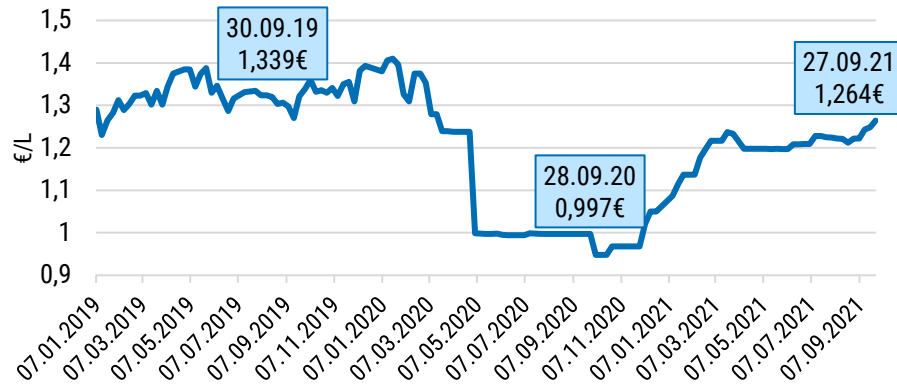
Hinnaindeksite muutused võrreldes 2015. aastaga

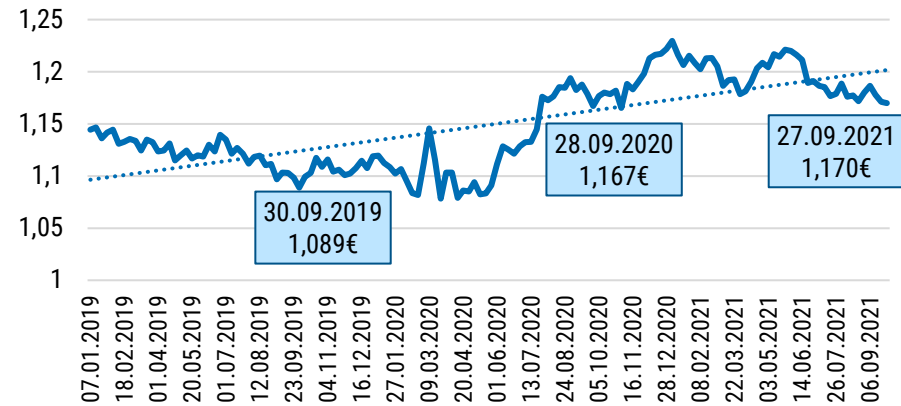
Allikas: Statistikaamet

Põllumajandussaaduste tootjahinnad kallinesid 2021. aasta III kvartalis võrreldes eelmise aasta sama perioodiga 20 protsenti võrra sh loomakasvatussaaduste tootjahinnad 8 protsenti võrra (piim +12; sead -5), samal ajal taimekasvatuse tootjahinnad kallinesid 27 protsenti võrra (tõusu mõjutajateks teravili, õlikultuurid ja köögivilid). Põllumajandussaaduste tootmise vahendite ostuhinnad olid III kvartalis 9 protsenti võrra kõrgemad võrreldes eelmise aasta sama ajaga. Tõusu mõjutajateks energia, mis on III kvartali võrreldes kallinenud 29 protsenti võrra ja ostusöödad – kallinemine 19 protsenti võrra.

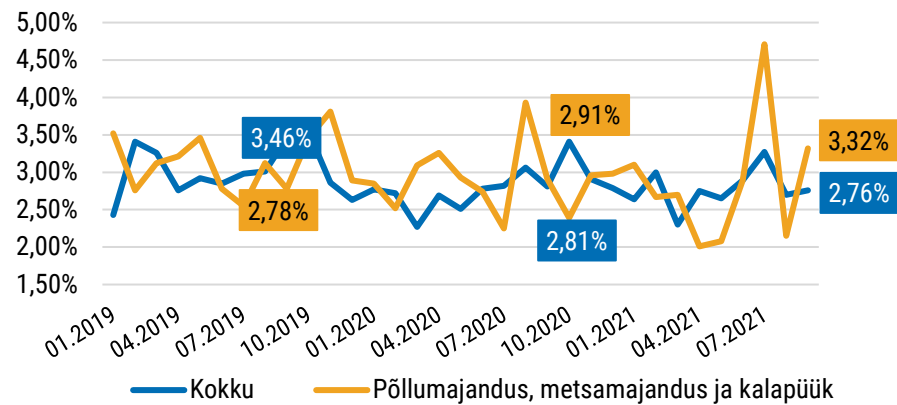
Diislikütuse tarbijahind Eestis, €/L

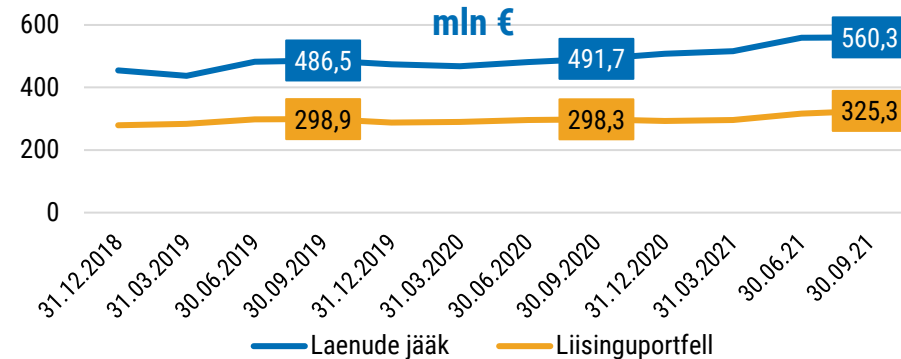
EUR/USD kurss

Intressimäärad

Põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi tegevusalade laenude jääk ning liisinguportfell, mln €

Allikas: Eesti Pank, Euroopa Komisjoni DG Energy

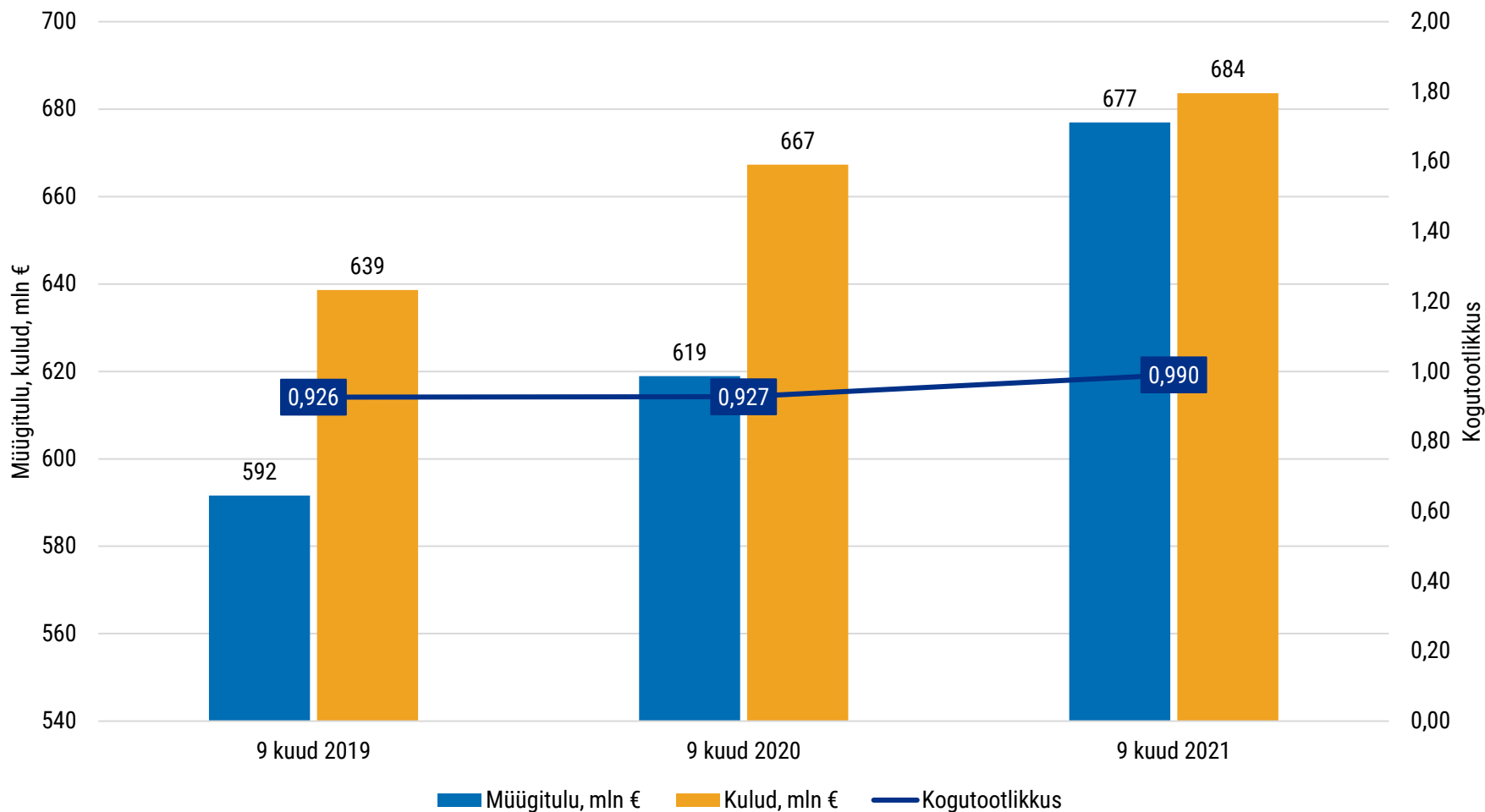
Diislikütuse tarbijahind on tõusnud jõuliselt alates 2020. aasta detsembrist, 2021. aasta septembri lõpuks oli see 30% kõrgem kui aasta tagasi. Lätis oli 27.09.2021 diislikütuse hind 1,260 €/l ja Leedus 1,219 €/l. Erimärgistatud diislikütusel kehtib Eestis hetkel alandatud aktsiisimäär 100 €/1000 l, LV-s 62,1 €/1000 l ja LT-s 60€/1000 l.

Euro tugevnes III kvartalis USA dollari suhtes, kuid alates 2019. aasta algusest on trend pigem nõrgenev, muutes soodsamaks olukorra väljapoole euroala eksportijatele.

Põllumajandusele, metsamajandusele ja kalapüügile antud laenude intress kõikus III kvartalis oluliselt. Seejuures nii lühi- kui pikaajaliste laenude intressid olid kõrgemad tegevusalade keskmisest intressitasemest. Põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi tegevusalade liisinguportfell suurenes III kvartalis aastatagusega võrreldes 27 mln € võrra (9%), ettevõtetele antud laenude jääk suurenes samal ajal 68,6 mln € (+14%). Sektori osatähtsus kogu laenujäägis moodustab 7% ning liisinguportfellis 13%.

Majandusnäitajad

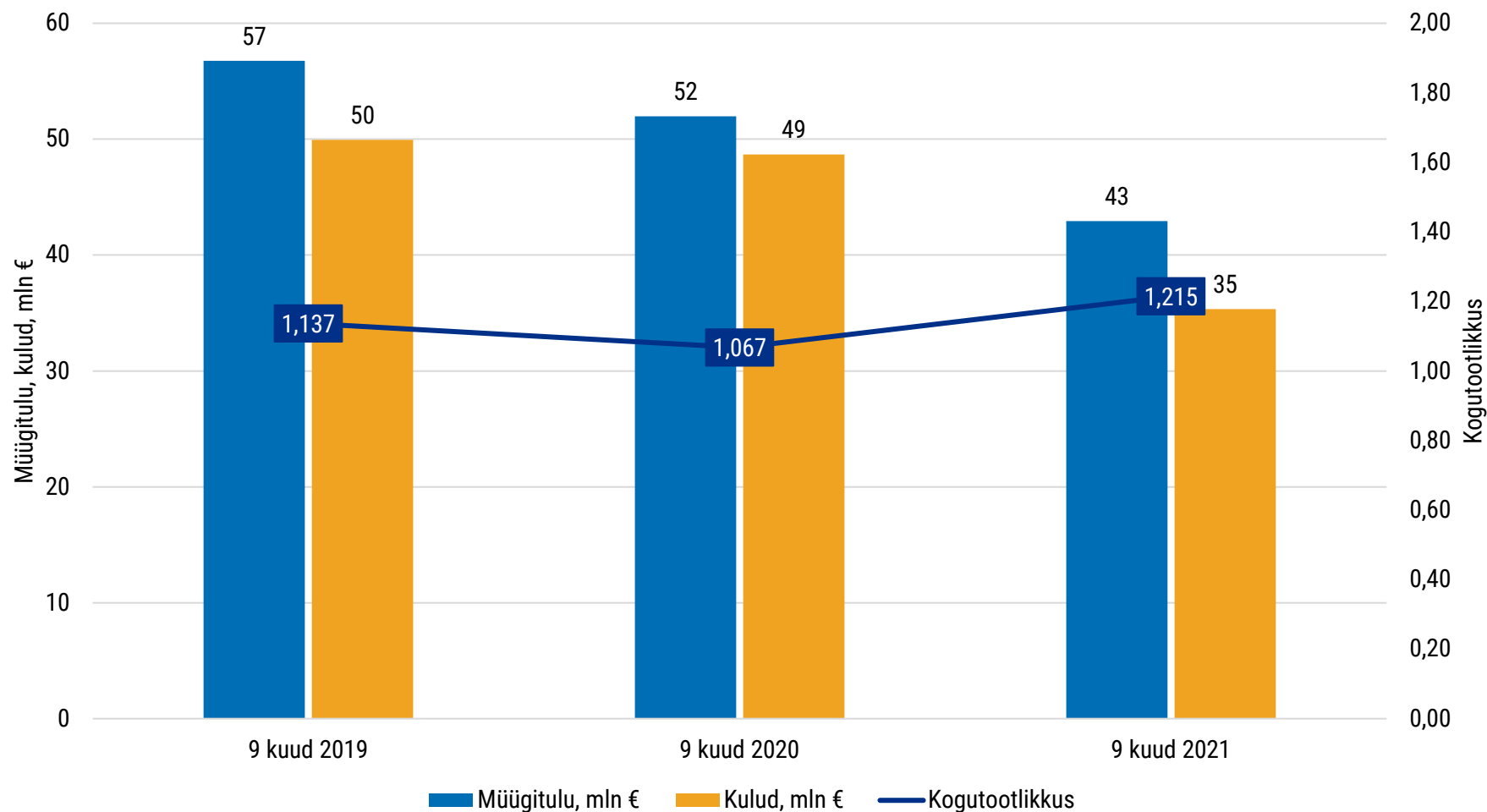
Põllumajandusettevõtete müügitulu ja kulud, kogutootlikkus müügitulu alusel

Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeeriumi arvutused

Põllumajandusettevõtete 2021. aasta 9 kuu müügitulu oli 9,4% (+58 mln €) suurem kui eelneval aastal samal ajal. Kulude kasv oli tagasihoidlikum, mis suurendas ettevõtete kogutootlikkust (müügitulu/kulud).

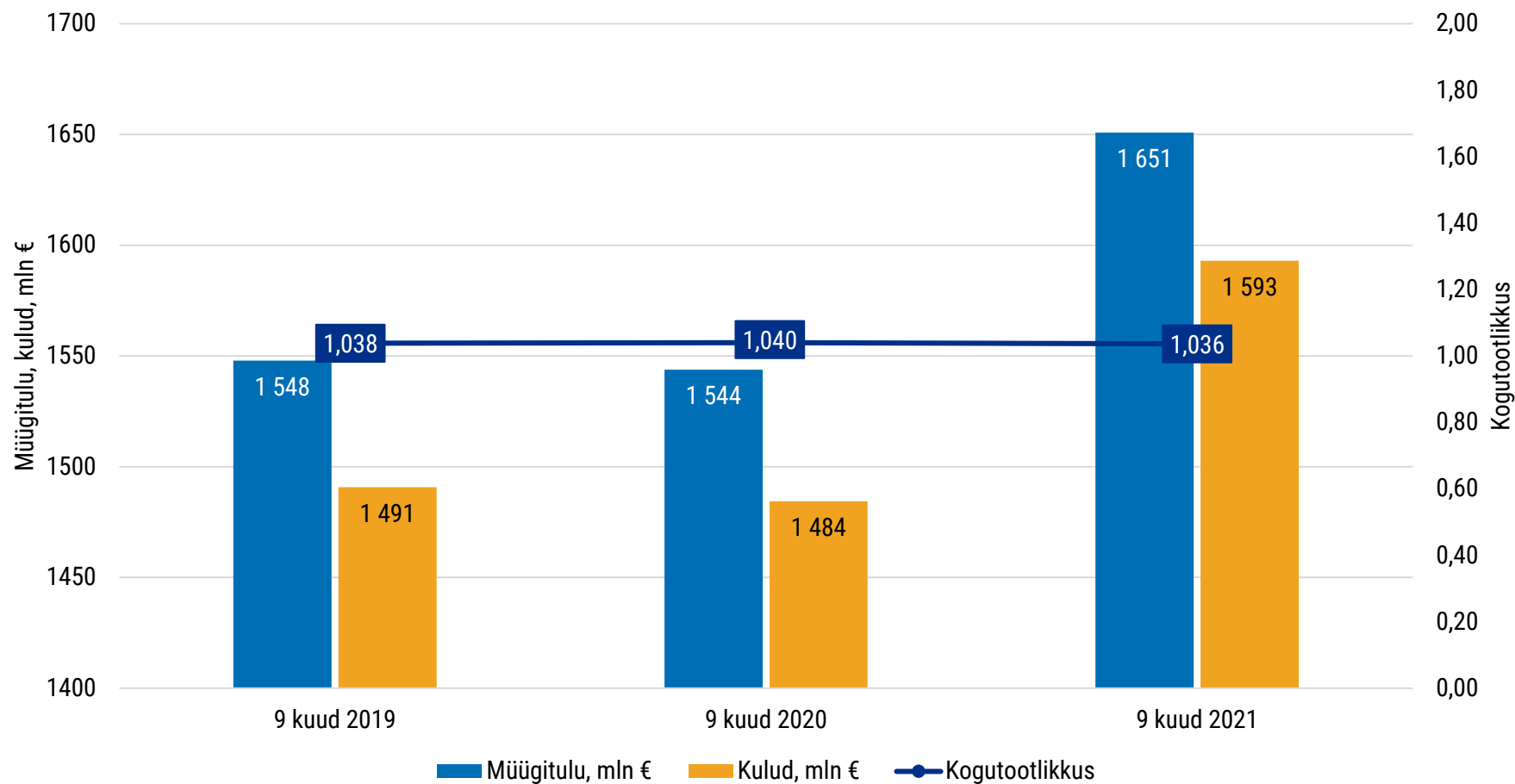
Kalapüügi ja vesiviljelusettevõtete müügitulu ja kulud, kogutootlikkus müügitulu alusel

Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeeriumi arvutused

Vaatamata püügikoguste suurenemisele kalapüügi ja vesiviljelusettevõtete müügitulu vähenes, mis tulenes Covid-19 viiruse levikuga seotud turumõjudest – pakkumine ületas nõudlust ja kala hinnad langesid. Kulud langesid oluliselt kiiremini müügitulust, mistõttu kogutootlikkus müügitulu alusel suurenes.

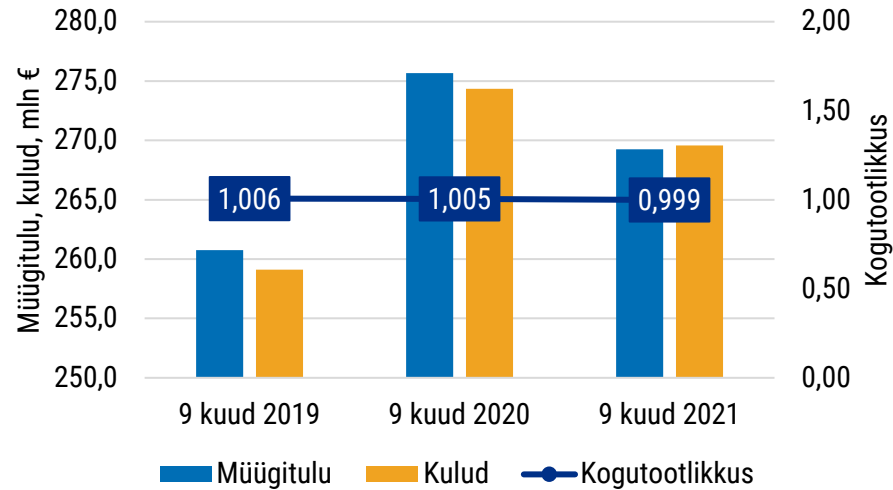
Toiduainetööstuste müügitulu ja kulud, kogutootlikkus müügitulu alusel

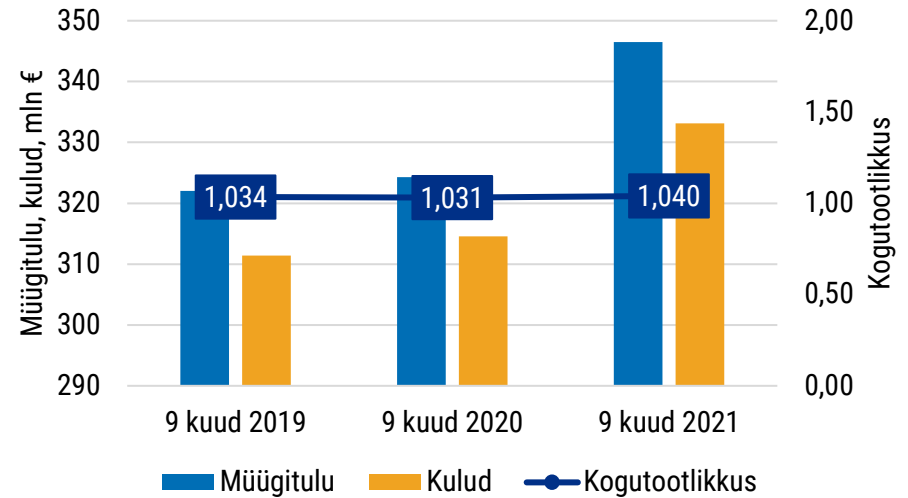
Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeeriumi arvutused

Toiduainetööstuste 2021. aasta 9 kuu müügitulu oli 6,9% (+107 mln €) suurem võrreldes eelmise aasta sama ajaga. Müügitulu kasv tulenes nii mahtude kasvust kui ka toodangu kallinemisest. Sisendite hinnatõus ja tööjõukulude hoogne kasv suurendas kulusid. Kulude kasv oli kiirem müügitulu suurenemisest, mis vähendas kogutootlikkust.

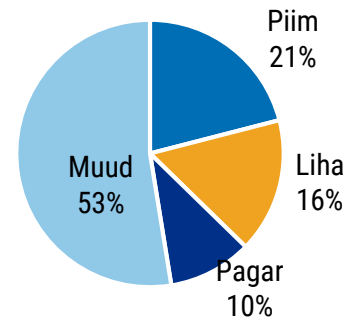
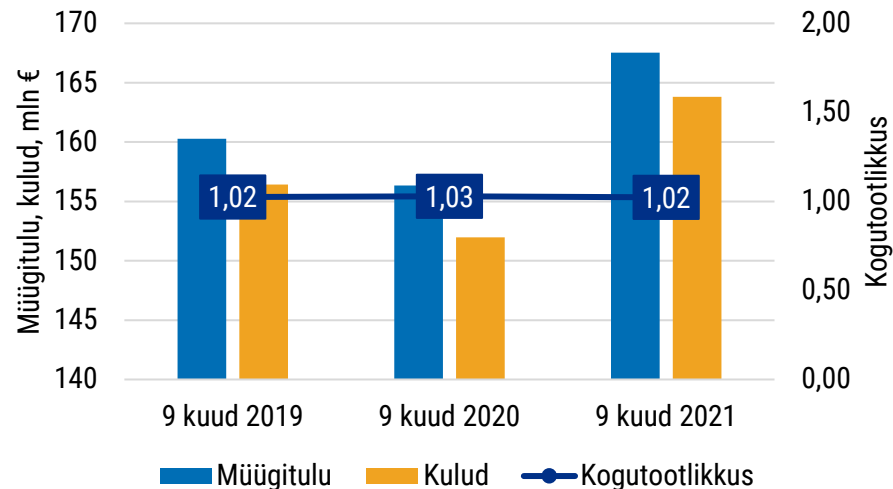
Lihatööstus

Piimatööstus

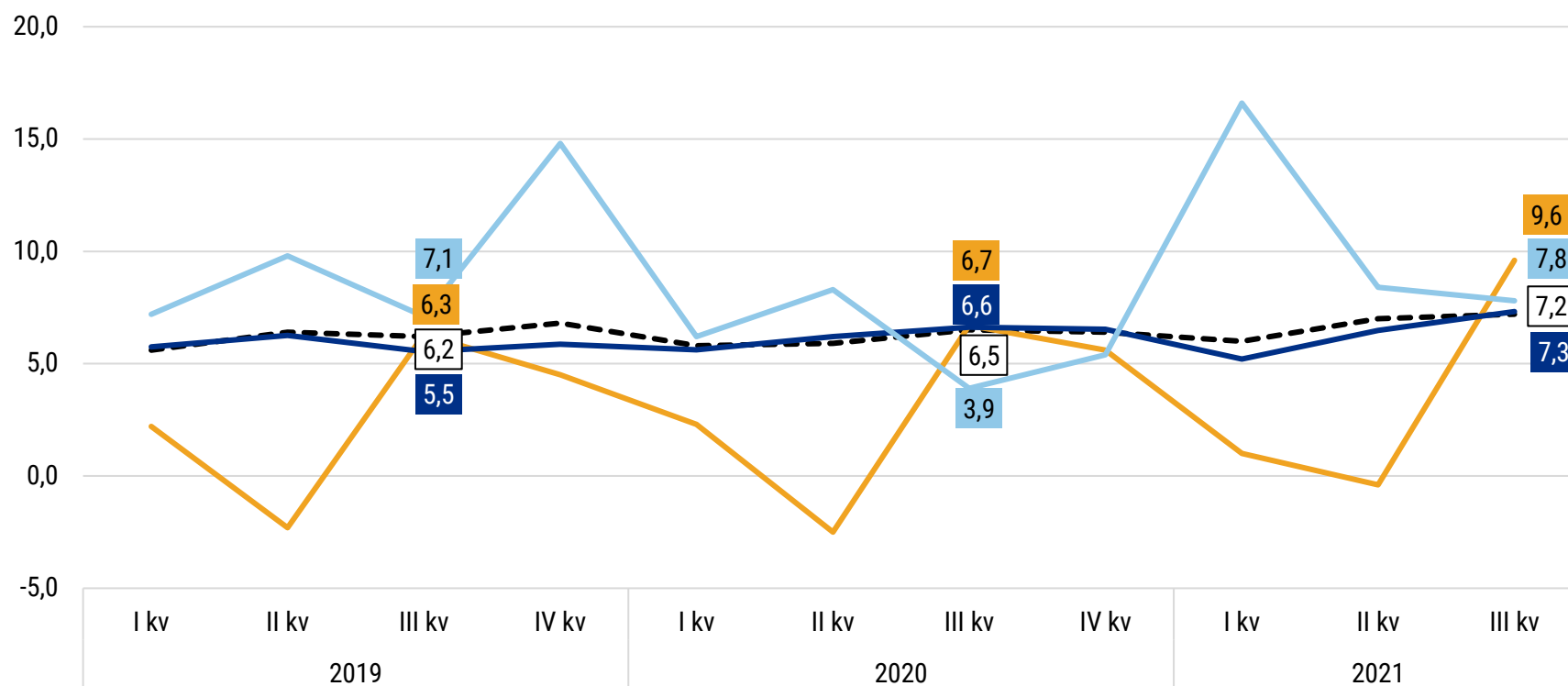
Pagaritööstus

Toiduainetööstuse suurema osakaaluga sektoritest suutis 2021. aastal 9 kuuga müügitulu kõige enam suurendada pagaritööstus (+7,2%). Suur kasv peegeldab eelkõige madalat võrdlusbaasi. Piimatööstuse müügitulu kasvas 6,9%. Samas lihatööstuste müügitulu langes (-2,3%).

Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeeriumi arvutused

Töoviljakus puhta lisandväärtuse alusel, tuhat €

--- Tegevusalade keskmine

— Toiduainetööstus

— Taime- ja loomakasvatus, jahindus ja neid teenindavad tegevusalad

— Kalapüük ja vesiviljelus

Töoviljakus= puhas lisandväärtus/töötajate arv

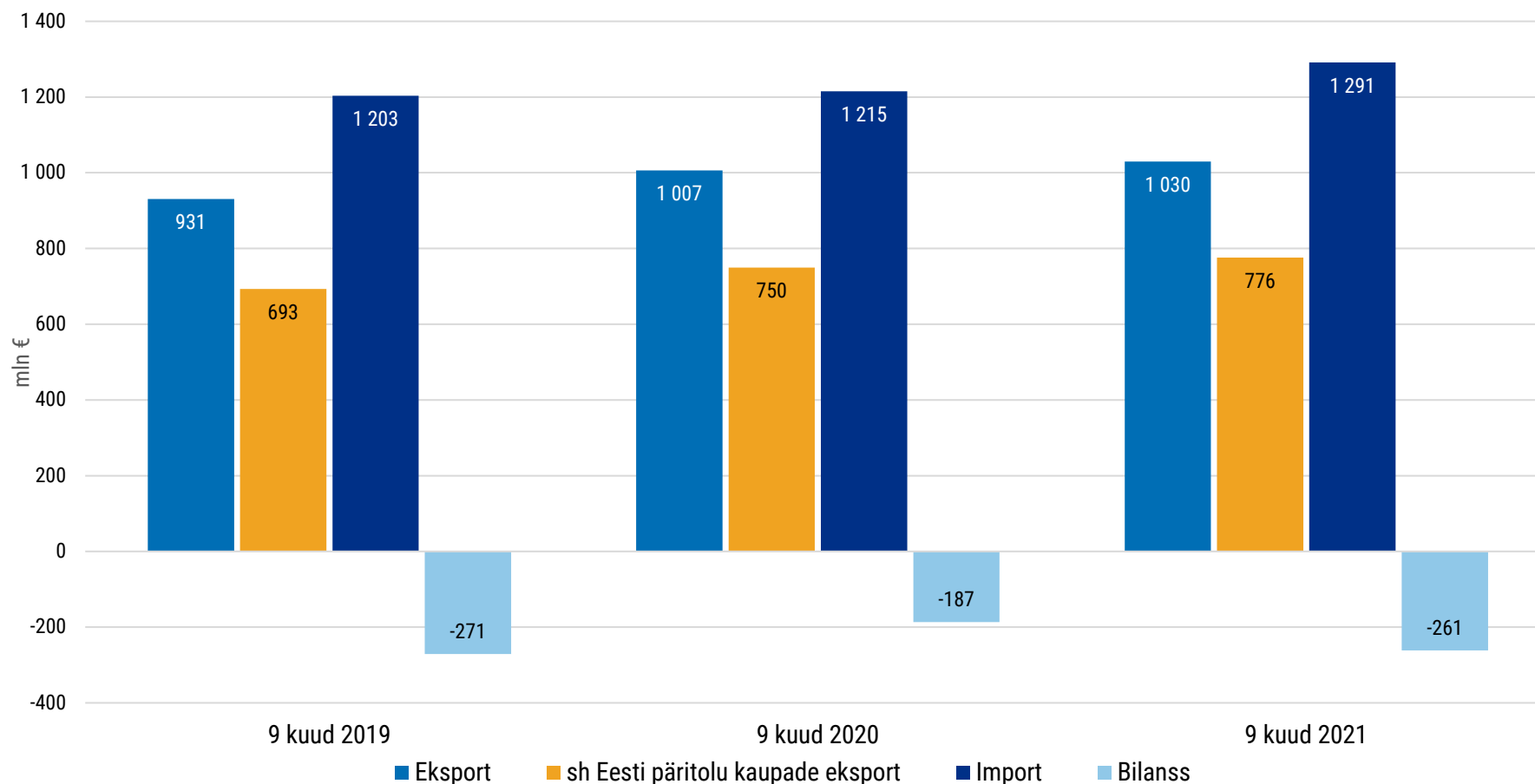
Puhas lisandväärtus= kogukasum(-kahjum)+tööjõukulud

Allikas: Statistikaamet

Ettevõtete efektiivsus III kvartalis suurenes. Tegevusalade keskmine töoviljakus oli 2021. aasta III kvartalis 11% kõrgem võrreldes aastatagusega, sama kasv oli ka toiduainetööstuses. Kuid oluliselt kasvas kalapüügi ja vesiviljeluse ning taime- ja loomakasvatuse tegevusalade ettevõtete efektiivsus.

Väliskaubandus

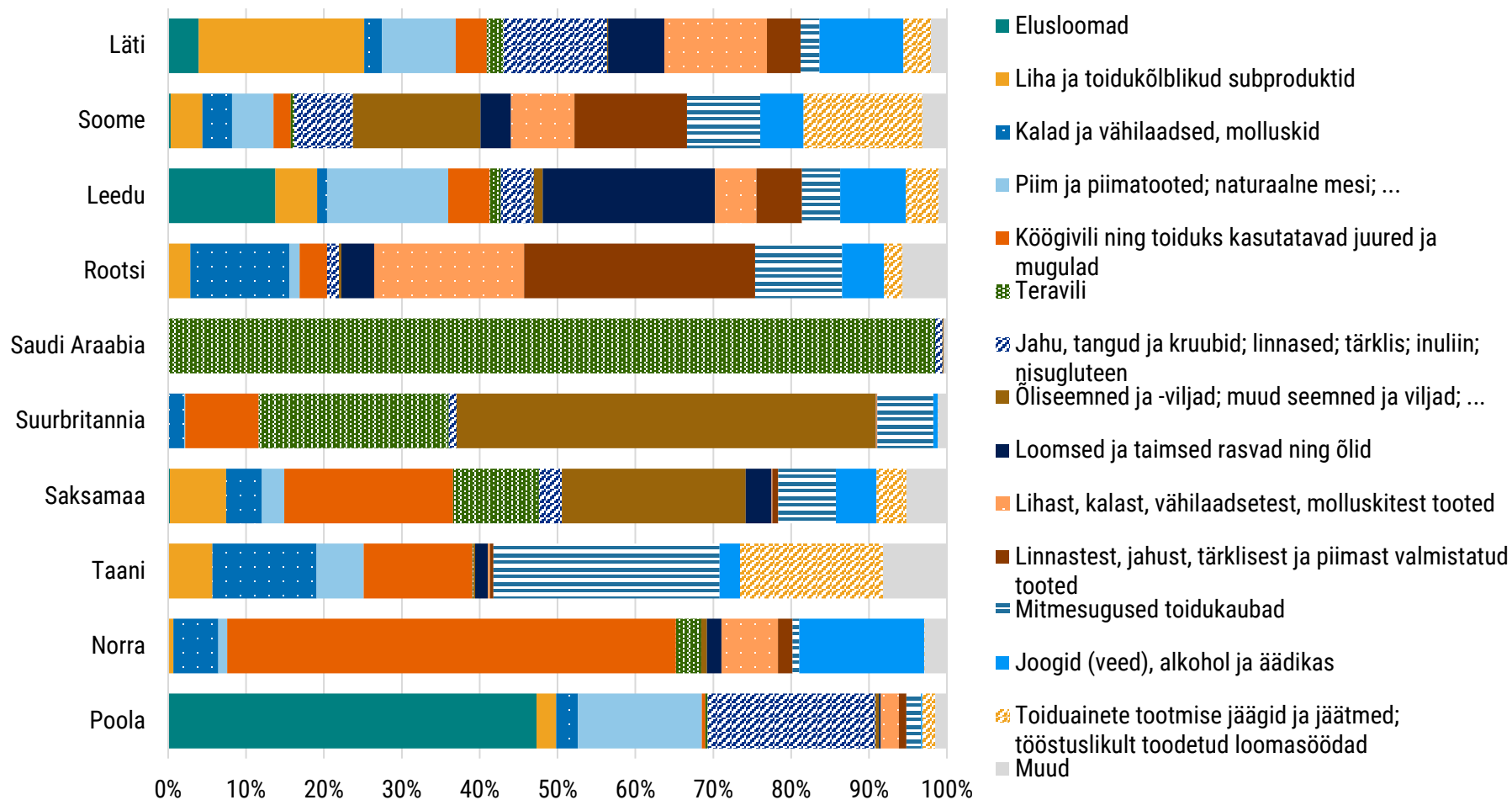
Põllumajandussaaduste ja toidukaupade väliskaubandus, mln €

Allikas: Statistikaamet

Põllumajandussaaduste ja toidukaupade 2021. aasta 9 kuu eksport suurenes aastatagusega võrreldes 2,3% (Eesti päritolu +3,5%), impordi väärtus suurenes 6%. Eesti päritolu kaupade koguekspordis moodustab Eesti päritolu põllumajandussaaduste ja toidukaupade osakaal 8%. Eesti päritolu kaupade osatähtsus põllumajandussaaduste ja toidukaupade ekspordis on viimastel aastatel olnud stabiilne ja jäänud ~75% juurde.

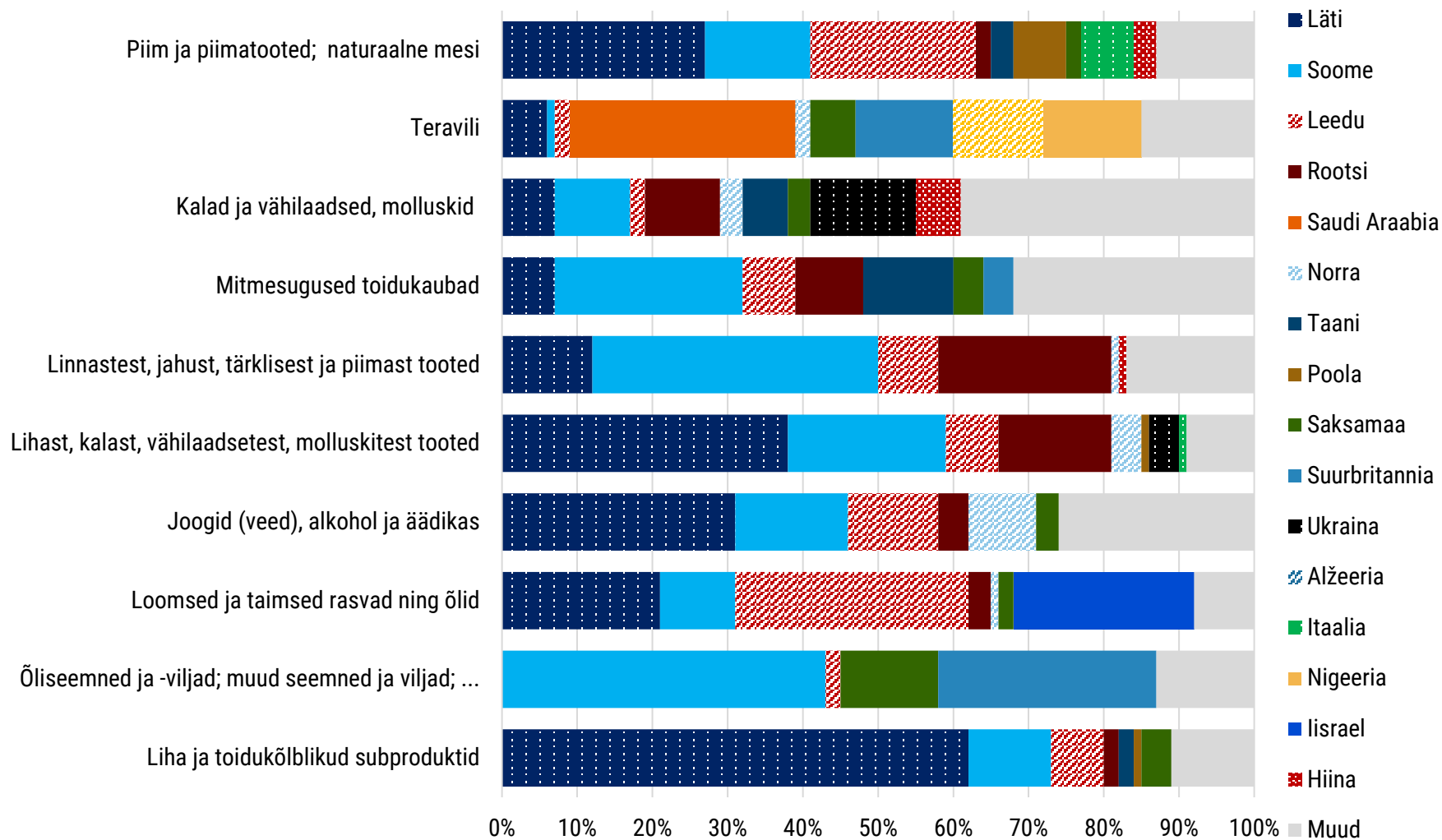
Põllumajandussaaduste ja toidukaupade TOP 10 sihtriiki

Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeeriumi arvutused

Eesti päritolu põllumajandussaadusi ja toidukaupu eksporditi 2021. aasta 9 kuuga kokku 111 sihtriiki. Kõige enam eksporditi lähiriikidesse – Lähti, Leetu, Soome ja Rootsi. Kolmandatest riikidest oli suurim kaubanduspartner Saudi Araabia, kuhu viidi otra. Eesti päritolu põllumajandussaaduste ja toidukaupade müük kümnesse peamisesse sihtriiki moodustas ekspordikäibest 73%.

Eesti päritolu põllumajandussaaduste ja toidukaupade ekspordi 10 peamist kaubagruppi

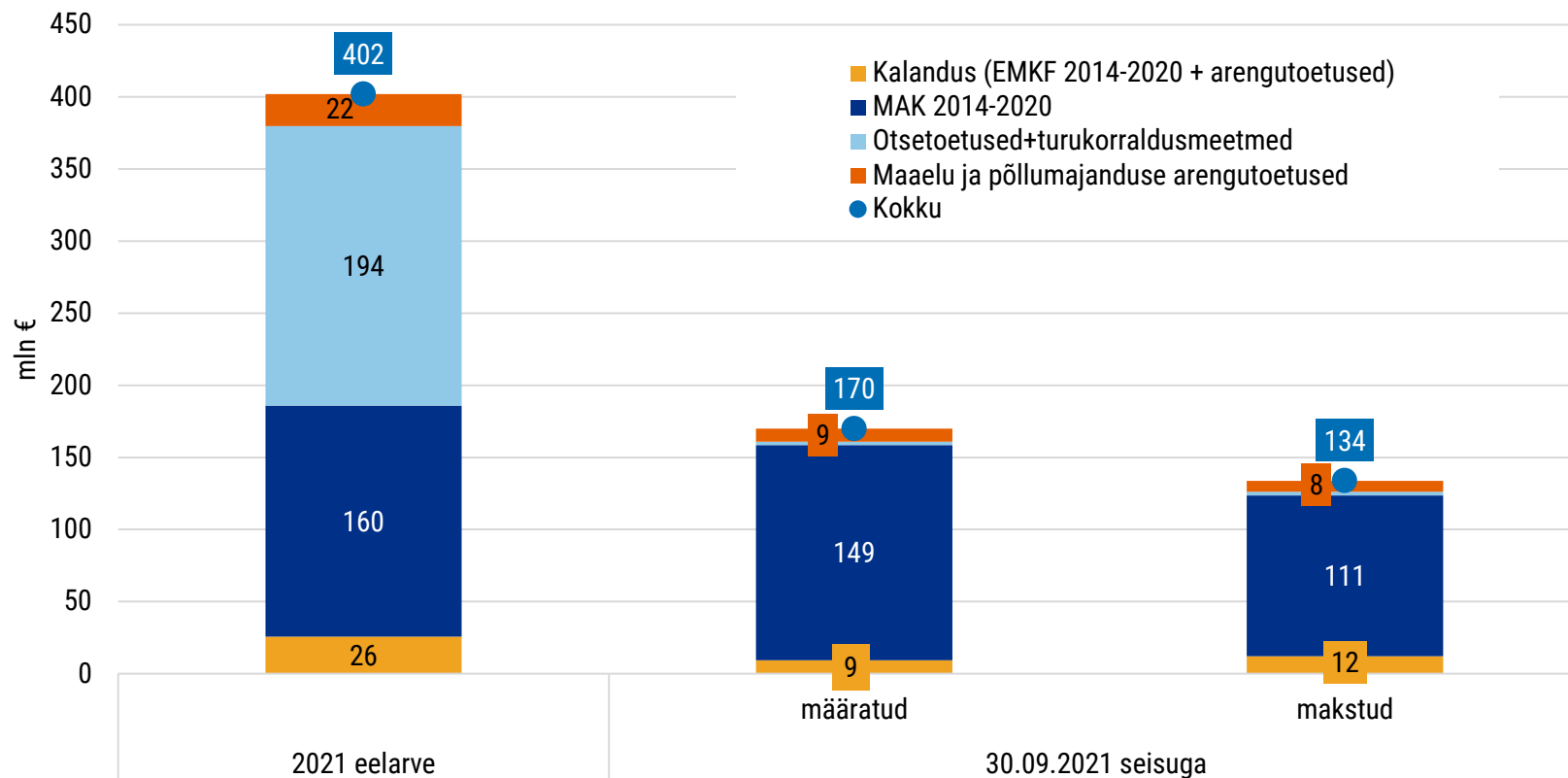

Allikas: Statistikaamet, Maaeluministeriumi arvutused

Kaubagruppide lõikes veeti kõige enam välja piima ja piimatooted, moodustades rohkem kui viiendiku (21%) ja sellest ~40% moodustas kontsentreeritud piima ja koore väljavedu.

Toetused

Toetused 2021, mln €

Allikas: Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet

Põllumajanduse, toiduainetööstuse, maaelu ja kalanduse toetuste eelarve on 2021. aastal 402 mln eurot (sh MES-i kaudu antav põllumajandustootja erakorraline toetus 3,8 mln eurot).

30. septembri seisuga oli erinevate taotlusvoorude tulemusel 2021. aastal määratud 170 mln eurot ja välja makstud 134 mln eurot. Kogueelarvest 84% rahastatakse EL fondidest. Otsetoetused ning turukorraldusmeetmed moodustavad eelarvest 45%; MAK 2014-2020 üleminekuperiooditoetused 42%, maaelu ja põllumajanduse arengutoetused 6% ning kalanduse toetused 7%.

Otsetoetuste määramised jäävad IV kvartalisse.